

Etusivu>Hae oikeusalan ammattilaisia>Oikeudelliset ammattit

Oikeudelliset ammattit

Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden oikeus- ja tuomioistuinjärjestelmissä toimii monenlaisten oikeusalan ammattien harjoittajia, kuten asianajajia, notaareja, tuomareita, syyttäjiä ja haastemiehiä. Oikeusalan ammattien harjoittajista käytetään jäsenvaltioissa eri ammattinimikkeitä, ja myös heidän tehtävissään ja asemassaan voi olla suuria eroja jäsenvaltioiden välillä.

Tällä sivulla annetaan yleistä tietoa eri oikeusalan ammateista ja niihin liittyvistä tehtävistä ja velvollisuuksista.

Tietoa kunkin maan tilanteesta saa napsauttamalla kyseisen maan lippua.

Jos haluat kysyä neuvoa oikeusalan ammatin harjoittajalta tai löytää sellaisen tietystä Euroopan unionin jäsenvaltiossa, käytä tämän sivuston [Hae oikeusalan ammattilaisia](#).

Johdanto

Asianajajia lukuun ottamatta Euroopan unionin lainsäädännössä ei säädetä oikeusalan ammattien harjoittamisen yleisistä edellytyksistä. Oikeusalan ammattien sääntely tapahtuu kansallisella tasolla. Vaikka kansallisissa säännöksissä on luonnollisesti yhteisiä piirteitä, ne ovat yleensä melko erilaisia eri maissa, sillä alalla vaalitaan hyvinkin vanhoja perinteitä.

Euroopan neuvoston ministerikomitea on antanut lukuisia oikeusalan ammatteihin liittyviä suosituksia. Nämä aloitteet koskevat muun muassa asianajajan ammatin harjoittamista ja tuomareiden riippumattomuutta. Euroopan neuvoston ministerikomitean suosituksiin ja muihin aihetta käsitteleviin tietoihin voi tutustua Euroopan neuvoston [verkkosivuilla](#).

Lisäksi [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa](#) todetaan, että jokaisella rikoksesta syytetyllä on oikeus puolustautua henkilökohtaisesti tai itse valitsemansa oikeudenkäyntiavustajan välityksellä ja että jos hän ei pysty itse maksamaan saamastaan oikeusavusta, hänen on saatava se korvauksetta oikeudenmukaisuuden niin vaatiessa. Määräys koskee lähinnä rikosoikeudellisia asioita, mutta [Euroopan ihmisoikeustuomioistuin](#) (EIT) on laajentanut sen koskemaan myös yksityisoikeudellisia asioita.

Tuomarit

Tuomari on johtava viranhaltija, joka käsittelee asian joko yksin tai useamman tuomarin kokoonpanon puheenjohtajana. Tuomareiden valtuudet, tehtävät, nimitysmenettelyt, koulutus ja heitä koskevat säännöt vaihtelevat huomattavasti eri valtioiden lainkäyttöalueilla. Tuomari toimii eräänlaisena riidan ratkaisijana ja johtaa oikeudenkäyntiä puolueettomasti julkisessa istunnossa. Tuomari kuulee kaikkia todistajia ja tutustuu asianosaisten esittämään muuhun todistusaineistoon, arvioi asianosaisten luotettavuutta ja antaa sitten käsiteltävästä asiasta päätöksen laintulkintansa ja oman arvionsa perusteella.

Lisätietoa tuomarin ammatista on seuraavilla verkkosivuilla:

[Euroopan hallintotuomareiden yhdistys](#) (AEAJ)

[Euroopan tuomareiden ja syyttäjien yhdistys](#) (EJPA)

[Kansainvälinen tuomariliitto](#) (erityisesti Euroopan jaosto)

[Euroopan tuomarit demokratian ja vapauden puolesta](#) (MEDEL).

Syyttäjät

Syyttäjälaitoksella (syyttäjänvirastolla) on hyvin tärkeä rooli rikosoikeudellisissa menettelyissä. Syyttäjän rooli, tehtävät ja valtuudet ovat hyvin erilaisia eri jäsenvaltioissa.

Tuomioistuinten henkilöstö

Tuomioistuinten virkailijoiden virkanimikkeissä on suuria maakohtaisia eroja, esimerkiksi Ranskassa *greffier*, Saksassa *Rechtspfleger*.

Myös heidän tehtävänkuvassaan on suuria eroja oikeusjärjestelmien välillä: tuomioistuimen virkailija saattaa toimia apulaistuomarina, apulaissyöttäjänä tai tuomioistuimen hallintopäällikkönä, tai hänellä voi olla erityistehtäviä tietyissä menettelyissä. Joissakin maissa tuomioistuimen virkailijoilla on oltava oikeustieteen tutkinto ja he saavat antaa oikeudellista neuvontaa. Heille järjestetään myös ammatillista täydennyskoulutusta.

Maasta riippumatta tuomioistuimen virkailijoiden tärkeimpiin tehtäviin kuuluu ottaa vastaan oikeusistuntoihin saapuvat asianosaiset sekä vastata oikeusjärjestelmän yleisestä toimivuudesta.

Tämän ammattikunnan edustajia edustaa Euroopan tasolla Euroopan tuomioistuinvirkaileijoiden liitto (E.U.R.), joka on eri maiden ammattijärjestöjen riippumaton yhteistyöelin. Sen tehtäviin kuuluu osallistuminen lainsäädännön laatimiseen, kehittämiseen ja yhdenmukaistamiseen Euroopassa ja kansainvälisesti, yhteistyö Euroopan unionin toimielinten kanssa, jäsentensä ja koko ammattikunnan etujen ajaminen ja oikeusjärjestelmän toimivuuden kehittäminen.

Haastemiehet (oikeusvirkamiehet)

Haastemiesten ammatista on säädetty kunkin jäsenvaltion lainsäädännössä. Säännöksissä on eroja jäsenvaltioiden välillä.

Euroopan tasolla ammattikunnan etuja ajaa [kansainvälinen haastemiesten liitto](#) (UIHJ). Liitto edustaa ammattikuntansa jäseniä kansainvälisissä järjestöissä ja tekee yhteistyötä kansallisten ammattijärjestöjen kanssa. Liiton tavoitteena on parantaa kansallista prosessioikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia, ja se pyrkii kaikin tavoin edistämään ideoita, hankkeita ja aloitteita, jotka auttavat kehittämään ja parantamaan haastemiesten riippumatonta asemaa.

Tuomioistuinten henkilöstöä edustaa myös tuomioistuinten virkailijoiden eurooppalainen kattojärjestö (European Chamber of Judicial Officers, CEHJ). CEHJ on Belgian lain alainen yleishyödyllinen yhdistys, jonka tavoitteena on edistää tuomioistuinten virkailijoiden osallistumista alan kehittämiseen EU:ssa muiden oikeusalan ammattilaisten rinnalla.

Asianajajat

Asianajajan tehtävästä voi vastata yksittäinen henkilö, yhtiö tai valtio. Asianajaja toimii asiakkaan uskottuna neuvonantajana ja edustajana sekä myös muiden asianosaisten arvostamana ammatinharjoittajana, ja hänen osallistumisensa lainkäyttöön on välttämätöntä sen oikeudenmukaisuuden takaamiseksi. Asianajajan on työssään täytettävä kaikki edellä kuvatut vaatimukset sekä huolehdittava tarkoin asiakkaansa eduista ja suojeltava hänen oikeuksiaan. Tällä tavoin hän täyttää myös asianajajan yhteiskunnallisen tehtävän: hänen on ennakoitava ja ehkäistävä ristiriitoja, varmistettava, että ristiriidat ratkaistaan yksityis-, julkis- tai rikosoikeuden hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti ottaen huomioon asianosaisten oikeudet ja edut, edistettävä lainsäädännön kehittämistä ja puolustettava vapauden, oikeuden ja oikeusvaltion periaatteita.

Asianajajien toimintaa valvovat kunkin jäsenvaltion ammattialajärjestöt (asianajajaliitot ja -yhdistykset) tai viranomaiset, joiden tehtävänä on säätää ammattieettisiä sääntöjä ja valvoa asianajajien kurinpitomenettelyjä.

Euroopan unionin lainsäädännössä ei säädetä oikeusalan ammattien harjoittamisen yleisistä edellytyksistä. Vuonna 1998 annetussa [direktiivissä](#) määritetään kuitenkin edellytykset, joiden mukaisesti jossakin jäsenvaltiossa ammatillisen pätevyyden hankkinut asianajaja voi harjoittaa ammattiaan pysyvästi toisessa jäsenvaltiossa.

Euroopan unionin tasolla asianajajia edustaa [EU:n asianajajaliittojen neuvosto](#) (CCBE), joka on vuonna 1960 perustettu kansainvälinen yleishyödyllinen järjestö. Se toimii unionin ja kansallisten asianajajaliittojen ja yhdistysten välisenä yhteyspisteenä asianajajan ammatin harjoittamiseen liittyvissä asioissa.

Notaarit

Notaarit ovat oikeusalan ammattilaisia, jotka ovat erikoistuneet tiettyihin oikeudellisiin asioihin ja joilla on valtuudet suorittaa niihin liittyviä tehtäviä. Notaarit ovat tehtäviensä ja velvollisuuksiensa ansiosta tärkeässä asemassa valtion lainsäädäntöelimissä niissä 22 jäsenvaltiossa, joiden oikeusjärjestys perustuu roomalaiseen oikeuteen. Irlanti on ainoa Euroopan unionin jäsenvaltio, jossa on käytössä common law -järjestelmä. Myös siellä toimii notaarien ammattikunta, joiden toimenkuva kattaa monia erilaisia oikeudellisia palveluja. Heidän tehtävänsä ja toimivaltuutensa liittyvät ennen muuta oikeustoimiin ja ulkomaisten lainkäyttöalueiden käyttöön tarkoitettuihin asiakirjoihin. Notaareilla on näissä maissa myös merkittävä rooli oman maansa ulkomaankauppaan liittyvissä lakiasioissa.

Notaarien tehtävänä on erityisesti

laatia yksityisiä sopimuksia ja ohjata osapuolia kohdellen kumpaakin osapuolta oikeudenmukaisesti. Laatiessaan virallisia asiakirjoja notaari on vastuussa niiden laillisuudesta sekä antamistaan ohjeista. Notaarin on tiedotettava osapuolille heidän velvoitteidensa vaikutuksista ja seurauksista.

saattaa voimaan laatimansa asiakirjat. Asiakirja voidaan sen jälkeen rekisteröidä suoraan viralliseen rekisteriin tai panna täytäntöön ilman tuomarin ennalta toteuttamia toimia, jos joku osapuolista ei täytä velvoitteitaan.

toimia puolueettomana välimiehenä, joka tiukasti lakia noudattaen auttaa osapuolia pääsemään molempien osapuolten kannalta hyväksyttävään sopimukseen.

Notaarit ovat viranomaisia, joille valtiot siirtävät julkisen vallan käyttöön liittyviä valtuuksia julkisen palvelutehtävän hoitamista varten. Notaarit hoitavat tehtäviään itsenäisinä ammatinharjoittajina.

Notaareita sitoo salassapitovelvollisuus. Notaarien nimittämiseen sovelletaan samantyyppisiä ehtoja kuin tuomareiden nimittämiseen, ja heidän toimiaan leimaavat samalla tavoin riippumattomuus, viran vakinaisuus, puolueettomuus, sitovuus ja täytäntöönpanokelpoisuus. Notaarien toimintaa valvoo oikeusministeriö.

Niissä 22:ssa EU:n jäsenvaltiossa, joiden oikeusjärjestys perustuu roomalaiseen oikeuteen, toimii noin 35 000 notaaria.

Notaareiden ja EU:n toimielinten välisissä suhteissa notaareita edustaa [Euroopan unionin notaarien liitto](#) (CNUE), joka perustettiin vuonna 1993. CNUE edustaa notaareja kaikissa niissä roomalaista oikeutta soveltavassa EU-valtioissa, joissa notaaritoimi on käytössä: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro. Irlannin notaareilla on oma kansallinen etujärjestönsä, mutta kansainvälisellä tasolla heitä edustaa UK and Ireland Notarial Forum.

Päivitetty viimeksi: 11/09/2023

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.